

**Waarom het klimaatverdrag
meer impact heeft op je
organisatie dan je denkt**

Duurzaamheid staat volop in de aandacht. Er gaat de komende jaren een hoop veranderen door afspraken die Nederland internationaal gemaakt heeft. Hoe zorg je ervoor dat jouw organisatie hier tijdig op in kan spelen en voordeel uit kan halen

Bas Lamfers

Samenvatting

Nederland heeft de afgelopen periode veel internationale afspraken gemaakt rondom het tegengaan van klimaatverandering. Zo zijn er bindende afspraken gemaakt tijdens de laatste klimaatop in Parijs. De doelen die daar gesteld zijn, zijn zeer ambitieus. Nederland zal dus flink aan de bak moeten. Dit heeft gevolgen voor de samenleving als geheel, maar ook voor jouw organisatie. Om deze doelen te bereiken is het slim om op korte termijn te starten.

De belangrijkste afspraak die internationaal gemaakt is, is dat we er gezamenlijk voor gaan zorgen dat de aarde niet meer opwarmt dan 2 graden Celsius. Liefst zelfs minder dan 1,5 graad. De huidige klimaatplannen die ingediend zijn door de 195 deelnemende landen in Parijs, zijn hier niet toereikend voor.

Zelf heeft Nederland plannen voor de korte termijn en voor de langere termijn. Voor de korte termijn, tot 2023, zijn plannen opgenomen in het Energieakkoord. Voor de jaren daarna tot 2050 in de Energieagenda.

Niet alle afspraken gemaakt in Parijs zijn juridisch bindend. Zoals bijvoorbeeld het doel om vanaf 2020 jaarlijks 100 miljard te doneren aan ontwikkelingslanden die zelf niet bij machte zijn om klimaatverandering aan te pakken, maar hier wel vaak het zwaarst door getroffen worden. Er staat wel flinke internationale druk op de niet-bindende afspraken, aangezien het verdrag door een kleine 200 landen ondertekend is.

Als we dit vertalen naar lokaal niveau, blijkt dat er in de afspraken een grote rol is weggelegd voor gemeentes. Vooral als het aankomt op energiebesparing in kantoren en huizen heeft de gemeente een voortrekkersrol. Daarnaast hebben alle overheden afgesproken dat er meer gestuurd gaat worden op duurzaam inkopen. Er wordt niet meer puur gekeken naar prijs, maar juist ook naar duurzaamheid van de in te kopen producten of diensten.

Dit laatste betekent wel wat voor organisaties die reeds leveren aan de overheid en voor organisaties die die ambitie hebben. De overheid heeft als inkoper veel impact; jaarlijks wordt er voor 60 miljard euro ingekocht door alle overheden tezamen.

De overheid zal de komende jaren strenger worden ten aanzien van wet- en regelgeving. Nu starten met duurzaamheid binnen jouw organisatie levert je een voorsprong op ten opzichte van concurrenten. Ook als gemeente is het verstandig om nu al te beginnen, om ruim op tijd klaar te zijn voor de nieuwe maatregelen.

Duurzaamheid levert naast een beter milieu dus ook voldoende kansen op voor organisaties. Daarnaast zijn veel duurzame maatregelen ook kostenbesparend.

Wil je graag aan de slag met duurzaamheid? Lemonfield helpt je met een gefundeerde aanpak gebaseerd op het 'triple bottom line'-principe.

Inhoudsopgave

SAMENVATTING	2
WAAROM HET KLIMAATVERDRAG MEER IMPACT HEEFT OP JOUW ORGANISATIE DAN JE DENKT	4
WAT IS ER PRECIES AFGESPROKEN IN PARIJS	4
WAAR KOMEN DEZE DOELEN VANDAAN	5
EUROPESE DOELEN	7
WAT BETEKENT DIT CONCREET VOOR NEDERLAND?	7
HOE BINDEND IS HET KLIMAATAKKOORD?	9
WAT MERK JE ERVAN ALS GEMEENTE OF BEDRIJF	10
STRATEGIEËN OM DE DOELEN TE BEHALEN	13
HOE BENUT JE DEZE ONTWIKKELINGEN VOOR JOUW ORGANISATIE?	15
HOE BEGIN JE?	15
OVER LEMONFIELD	16
BRONNEN	17

Waarom het klimaatverdrag meer impact heeft op jouw organisatie dan je denkt

In november 2016 is het klimaatverdrag van Parijs door voldoende landen geratificeerd om het in werking te laten treden. Daarnaast is begin december 2016 de Nederlandse Energieagenda bekend gemaakt. Nederland zal dus serieuze stappen moeten gaan zetten om te gaan voldoen aan de gestelde doelen.

Dit heeft gevolgen voor Nederland als geheel. Maar zeker ook voor jouw organisatie. Wat gaat er veranderen? En hoe speel je daar als organisatie op in zodat je niet achterblijft ten opzichte van andere organisaties? Hoe voldoe je als organisatie aan de wettelijke afspraken?

Wat is er precies afgesproken in Parijs

Het doel van het klimaatakkoord is om de toename van broeikasgassen in de atmosfeer versneld te stoppen. In het klimaatakkoord erkennen 195 landen dat klimaatverandering een urgente en onomkeerbare bedreiging vormt voor de samenleving en voor de planeet. De 195 landen willen op de best mogelijke manier samenwerken om een passende en best mogelijke oplossing te vinden om dit te keren.

Een belangrijk onderdeel van het akkoord is dat er regionale en internationale samenwerking plaats vindt tussen alle landen en binnen de landen. Samenwerking wordt expliciet verwacht tussen de lokale samenleving, bedrijven, financiële instellingen, steden en overige overheden.

“De aarde niet meer dan 2 graden Celsius laten opwarmen.”

Concrete afspraken zijn:

- De aarde niet meer dan 2 graden Celsius laten opwarmen. Landen streven ernaar om dit onder de 1,5 graad Celsius te houden.
- Landen doen hun best om de uitstoot van broeikasgassen en schadelijke stoffen te verminderen met behulp van de beschikbare techniek van dat moment. Daarbij wordt rekening gehouden met verschillen tussen de landen.
- Alle partijen hebben de verplichting om financieel bij te dragen om de hoeveelheid broeikasgassen terug te brengen. Daarnaast doen ze onderzoek naar klimaatbestendige ontwikkelingen.
- De deelnemende landen stellen zich samen ten doel om elk jaar minstens 100 miljard dollar ter beschikking te stellen voor armere landen die het economisch niet redden om hun klimaatdoelstellingen te bereiken. Vanaf 2020 moet dit geld beschikbaar zijn.

Het verdrag is bindend en de landen verplichten zich om het na te leven. Meer hierover vind je in het hoofdstuk: Hoe bindend is het klimaatakkoord.

Waar komen deze doelen vandaan

Dit verdrag heeft een lange voorgeschiedenis. Hieronder een korte schets van de verdragen:

Klimaatverdrag VN

Het is begonnen met het Klimaatverdrag van de VN in 1992. De Verenigde Naties zijn al sinds de jaren '90 bezig met de aanpak van klimaatverandering. In 1992 werd in Rio de Janeiro het Klimaatverdrag gesloten, met afspraken om de uitstoot ('emissie') van broeikasgassen te verminderen. Bijna alle landen hebben dit verdrag ondertekend.

Kyoto 1997: eerste stap maar niet genoeg

In 1997 is het Klimaatverdrag van Rio verder uitgewerkt in het Kyotoprotocol. De industrielanden spraken toen af om in 2012 ruim 5 procent minder broeikasgassen uit te stoten dan in 1990. De doelstelling voor de EU was 8 procent en voor Nederland 6 procent. De VS hebben het protocol nooit ondertekend. Nederland heeft zijn doelstelling van 6 procent gehaald.

Kyoto verlengd tot 2020

Het Kyotoprotocol uit 1997 liep eind 2012 af. Daarna is het verlengd met een 'tweede periode', die eindigt in 2020. Een aantal landen – waaronder Nederland - heeft deze verlenging ook ondertekend. Het doel is aangepast: in 2020 moet de gezamenlijke CO₂-uitstoot 18 procent lager zijn dan in 1990. Helaas is de verlenging door minder landen ondertekend dan het oorspronkelijke Kyoto Protocol.

Vooruitblik naar 2018

In het Klimaatverdrag van Parijs staat dat in 2100 de opwarming ruim beneden de 2 graden moet zijn gebleven. Het streven is zelfs de opwarming te beperken tot 1,5 graad. Om dit te bereiken moet de uitstoot van alle landen bij elkaar in de loop van deze eeuw flink omlaag. Uiteindelijk moet de CO₂-uitstoot in balans zijn met de CO₂-opname, bijvoorbeeld door bossen en oceanen. Klimaatwetenschappers wijzen erop dat voor het realiseren van deze balans de uitstoot van CO₂ door fossiele brandstoffen in 2050 op nul moet uitkomen.

Alle landen hebben hiervoor plannen ingediend, maar die zijn nog niet toereikend om dit doel te halen. Met de huidige plannen zou de aarde in 2100 ongeveer 2,7 graden warmer zijn. Het is dus nodig dat landen hun plannen bijstellen. Daarom is er afgesproken dat de huidige plannen van alle landen in 2018 kritisch worden bekeken. Vervolgens moeten de landen iedere 5 jaar een nieuw plan indienen om de uitstoot verder te beperken.

Europese doelen

De EU heeft in Parijs namens alle EU-landen een plan ingediend. Daarin staat een bindende doelstelling van 40 procent minder CO₂-uitstoot in 2030 ten opzichte van 1990. De EU had dit al eerder onderling afgesproken.

De 28 lidstaten van de EU zijn verantwoordelijk voor ongeveer 10% van de wereldwijde uitstoot van broeikasgassen en Nederland voor 0,4%. In 2014 heeft de EU een aantal Europese doelen vastgesteld op het terrein van het klimaatbeleid waaraan de lidstaten zich hebben gecommitteerd. Deze waren de inzet voor de EU bij de onderhandelingen in Parijs over het klimaatakkoord. De Europese aanpak omvat doelstellingen voor 2020, 2030 en 2050:

- 2020:
 - Broeikasreductie van 20% ten opzichte van 1990
 - Energiebesparing van 20%
 - Opwekken van 20% hernieuwbare energie.
- 2030:
 - Voor de gehele EU een reductie 40%
 - Energiebesparing van 27%.
 - Opwekken van 27% hernieuwbare energie
- 2050: Afname CO₂-uitstoot tussen 80 en 95%.

Bindende Europese doelstellingen gelden voor de sectoren die niet onder het Europese handelssysteem EU ETS vallen, zoals transport, landbouw, afvalverwerking en gebouwen. Gemiddeld moeten deze sectoren een reductie van 30% realiseren in 2030 ten opzichte van 2005. Nederland heeft daarbij een reductiedoelstelling van 36% gekregen. Het is de bedoeling dat de sectoren die wel gereguleerd worden door het handelssysteem, zoals energie en de grote industrie, hun emissies met 43% gereduceerd hebben in 2030 ten opzichte van 2005.

Wat betekent dit concreet voor Nederland?

Binnen de EU is afgesproken dat de Europese doelen voor hernieuwbare energie en energiebesparing niet top-down worden vertaald naar nationale niveaus van de lidstaten. Uiterlijk eind 2019 moeten alle lidstaten zelf een energie- en klimaatplan opstellen voor de periode 2021-2030, waarin nationale beleidsmaatregelen zijn opgenomen waarmee de klimaat- en energiedoelstellingen van de EU gerealiseerd kunnen worden.

“Nederland is één van de landen in Europa die momenteel ver achterblijven bij het behalen van de doelen.”

Speciaal voor de EU is in het klimaatakkoord van Parijs bepaald dat lidstaten, ook ingeval ze geen eigen emissiedoelstellingen hebben, individueel gebonden zijn aan de afgesproken reductiedoelstellingen van Parijs. Daarnaast staat in het akkoord dat de EU namens alle EU-landen stemt, tenzij één van de landen daarop tegen is.

Nederland is één van de landen in Europa die momenteel ver achterblijven bij het behalen van de doelen. Daarnaast is het aandeel hernieuwbare energie in Nederland één van de laagste van Europa. Met het ratificeren van het verdrag van Parijs zal Nederland dus serieuze stappen moeten gaan zetten om te gaan voldoen aan de gestelde doelen.

Het kabinet heeft gekozen voor uitsluitend sturing op CO₂-reductie, zonder afzonderlijke doelstellingen voor het aandeel hernieuwbare energie en energiebesparing. Volgens het kabinet volgen energiebesparing en de inzet van hernieuwbare energie uit de CO₂-reductie, maar zijn op de langere termijn geen aparte doelstellingen. Volgens de plannen moet de Nederlandse energievoorziening behalve CO₂-arm ook veilig, betrouwbaar en betaalbaar zijn. Zo wil het kabinet dat er op een kosteneffectieve manier gebruik kan worden gemaakt van de beste methoden en technologische doorbraken om de reductiedoelstelling te realiseren.

Ministerie van Economische Zaken | December 2016

Energieagenda

Om deze doelen te gaan halen, heeft Nederland een roadmap opgesteld: de Energieagenda. De roadmap is een concrete vertaling van de doelen waaraan Nederland zich geïmmiteerd heeft. Op 7 december 2016 is deze Energieagenda gepubliceerd. Dit vloeit voort uit het Energieakkoord dat de regering eerder gepubliceerd heeft. Waar het Energieakkoord vooral kijkt naar de korte termijn, is de Energieagenda bedoeld voor de lange termijn.

Minister Kamp. "We moeten ons realiseren dat de omschakeling naar een CO₂-arme economie grote investeringen vereist."

In de Energieagenda staan deze doelstellingen voor de komende 35 jaar. Doel is om in 2050 bijna geen CO₂-uitstoot meer te hebben. De manier waarop dat gerealiseerd moet worden, is door energiebesparing en door in te zetten op hernieuwbare energie. Daarnaast wordt het gebruik van gas uit-gephaseerd voor huishoudens.

Minister Kamp zegt hierover het volgende: *"De transitie naar een CO2-arme energievoorziening is definitief ingezet, er is geen weg terug", stelt Kamp. "We moeten ons realiseren dat de omschakeling naar een CO2-arme economie grote investeringen vereist."*

Het kabinet wil met beleid komen waarbij de verschuiving naar een duurzamere energievoorziening opweegt tegen de kosten en ook betaalbaar blijft voor burgers en bedrijven. *"De kostenbesparing die gemaakt is bij wind op zee heeft al laten zien dat dit mogelijk is",* stelt Kamp.

Er is een belangrijke rol weggelegd voor gemeentes. Kamp zegt hierover: *"Het gaat om de regio, zij hoeven dat niet te financieren. Als er financiële aanpassingen nodig zijn van de gemeentebudgetten zullen we dat met hen bespreken."*

De verwachting is dan ook dat zowel gemeentes als bedrijven de komende jaren steeds meer te maken zullen krijgen met strengere wet- en regelgeving op het gebied van CO2-uitstoot en energiebesparing.

Energieakkoord

De overheid heeft in september 2013 met meer dan veertig organisaties het Energieakkoord voor duurzame groei afgesloten. Gezamenlijk gaan zij voor verduurzaming van onze samenleving en economie. De ondertekenaars zetten zich de komende jaren in voor:

- Een besparing van het energieverbruik met gemiddeld 1,5 procent per jaar;
- 100 petajoule energiebesparing per 2020;
- Een toename van het aandeel hernieuwbare energieopwekking naar 14 procent in 2020 en 16 procent in 2023;
- Ten minste 15.000 voltijdbanen extra.

SDE+ regeling

Voor 2017 is de beschikbare subsidieregeling, de SDE+ (Stimulering Duurzame Energieproductie) regeling, voor hernieuwbare energie in Nederland gezet op 12 miljard euro. Dat is meer dan de afgelopen jaren beschikbaar was. Het beschikbare budget voor 2016 is twee keer overtekend. Dat geeft aan dat er in de samenleving voldoende vraag is en initiatieven ontwikkeld worden om hernieuwbare energie breed in te zetten. Projecten voor windenergie op zee vallen buiten de SDE+ regeling. Daar worden aparte tenders voor uitgeschreven. Doel van Nederland is om in 2020 14% hernieuwbare energie te hebben en voor 2023 16%. Momenteel bedraagt het aandeel 6%.

Hoe bindend is het klimaatakkoord?

De afspraken in het klimaatakkoord zijn bindend. Wel is de vraag hoe landen elkaar aan het verdrag kunnen houden. Sommige onderdelen van het verdrag zijn niet bindend. Zoals het feit dat rijke landen jaarlijks 100 miljard beschikbaar moeten stellen aan arme landen om klimaatverandering tegen te gaan.

Ondanks dat onderdelen van het verdrag niet bindend zijn, zijn er wel degelijk gevolgen als landen zich niet houden aan de gemaakte afspraken. "De meeste

internationale overeenkomsten vertrouwen op het feit dat landen goede onderlinge verhoudingen willen hebben en houden” zegt Michael Burger, executive director van het Sabin Center for Climate Change Law aan de Columbia Law School.

“Internationale verdragen zijn gebaseerd op vertrouwen. Er wordt gekeken of een land een vooraanstaand lid is van de internationale gemeenschap. Dat is wat telt.”

Dit specifieke verdrag ligt nog meer onder een vergrootglas aangezien het is ondertekend door bijna 200 landen. Eigenlijk is het een verdrag met een gezamenlijk doel dat de volledige internationale gemeenschap wil bereiken. Het doel is: stop de opwarming van de aarde.

Naast de druk van internationale gemeenschappen, zijn er ook talloze milieuorganisaties en andere Ngo's die zullen proberen om landen verantwoordelijk te houden voor de gemaakte afspraken. Gelukkig zijn er ook steeds meer bedrijven die klimaatverandering serieus nemen en ongeacht de wet- en regelgeving van een land stappen zetten om minder vervuילend te zijn.

De Energieagenda zegt onder andere:

Geborgd moet worden dat de energietransitie, als een niet te stoppen ontwikkeling, ook bij wisseling van politieke kleur van kabinet en wordt voortgezet. Burgers, bedrijven en lagere overheden moeten de urgentie voelen en de mogelijkheden zien om verdere stappen te zetten in de transitie naar een CO2-arme energievoorziening. Wettelijke borging van doelen, instituties of beleid kan hier een bijdrage aan leveren. Het geeft een signaal van politiek commitment en benadrukt de noodzaak en urgentie van de transitie. De lange termijn klimaatdoelstellingen van het energiebeleid zijn echter al juridisch verankerd via ratificatie van het Klimaatakkoord in Parijs. Door de EU wordt dit door-vertaald naar concrete doelstellingen voor 2030 en 2050. Hiermee zijn deze doelen juridisch reeds bindend voor Nederland.

Samenvattend betekent dit dat vanuit Parijs weliswaar niet alle onderdelen juridisch bindend zijn, maar dat de concrete Europese doelen voor Nederland wel degelijk bindend zijn.

Wat merk je ervan als gemeente of bedrijf

In de Energieagenda is afgesproken dat er een belangrijke rol is weggelegd voor gemeentes. Die gaan een actieve rol spelen in de transitie naar een meer duurzame economie.

In de agenda staat onder meer het volgende:

Realisatie van de energietransitie vindt grotendeels plaats op regionaal en lokaal niveau. De opgave is om ruimte te bieden aan decentrale overheden en regionale en lokale maatschappelijke partijen, en gelijktijdig op rijksniveau – via financiële, inhoudelijke en ruimtelijke kaderstelling – te sturen op oplossingen die op bovenregionale of nationale schaal beter of efficiënter zijn.

In de gebouwde omgeving wordt ingezet op vergaande reductie van de warmtevraag door energiebesparing en sterke vermindering van aardgasgebruik via stimuleren en inpassen van CO₂-arm opgewekte elektriciteit en warmte.

De eerste pijler voor CO₂-reductie in de gebouwde omgeving is energiebesparing. Energiebesparing kan worden bevorderd via drie sporen:

- . Verplichten van een minimum;*
- . Stimuleren van wat verder gaat dan dat minimum;*
- . Het wegnemen van knelpunten bij de uitrol van specifieke technieken.*

Het kabinet bereidt wettelijk verplichtende maatregelen voor, zoals een minimum energielabel voor corporatiewoningen en kantoren. Verkend wordt of dit ook voor andere vastgoedsectoren toepasbaar is. Voorts continueert en verbreedt het kabinet het stimuleren van besparing door middel van voorlichting, subsidies (zoals de Stimuleringsregeling Energiebesparing Eigen Huis), laagrentende leningen (zoals het Nationaal Energiebespaarfonds), en ondersteuning van innovatieve aanpakken.

Twee zaken vallen op in bovenstaand deel uit de Energieagenda. Ten eerste het feit dat er voor gemeentes een intensieve rol is weggelegd. Het tweede is dat er stappen gezet moeten worden richting energiebesparing en op welke wijze daar gevolg aan gegeven gaat worden. In de Energieagenda staat verder beschreven wat de rol van gemeentes en netbeheerders zal worden voor de lage temperatuur warmtevoorziening (verwarming van kantoren en huizen); daarin gaan zij leidend zijn en afspraken maken met zowel organisaties als de inwoners.

Nieuwe technologieën helpen de transitie naar een duurzame economie

Zowel ondernemers en bedrijven als klimaatwetenschappers en overheden gaan ervan uit dat de meest effectieve methode om opwarming van de aarde te beperken de inzet van nieuwe technologie is, waardoor versneld een einde komt aan het fossiele tijdperk. Daarbij gaat het om een zogenoemde doorbraaktechnologie, waardoor productieprocessen energiearmer worden en duurzame bronnen in toenemende mate zorg kunnen dragen voor de energieuishouding van de wereld. Er wordt dan ook groot ingezet op de ontwikkeling van nieuwe techniek, maar ook op de doorontwikkeling van bestaande technieken.

"Ons doel is om bedrijven te bouwen die zullen helpen om de volgende generatie van betrouwbare, betaalbare en uitstootvrije energie aan de wereld te leveren", Bill Gates

Daarnaast heeft Bill Gates samen met een aantal zeer vermogende ondernemers een energiefonds opgericht; Breakthrough Energy Ventures. Dit bedrijf gaat 1 miljard investeren in bedrijven die zich bezighouden met nieuwe technologieën om hernieuwbare energie op te wekken.

Overheden maken omslag naar duurzame inkoop

Alle overheden in Nederland hebben afgesproken dat ze nog meer gaan sturen op duurzaam inkopen. Dit gaat een grote impact krijgen op de duurzaamheid van diensten en producten; jaarlijks koopt de overheid voor 60 miljard in.

Hiermee verplichten zij zich tot veel scherpere eisen voor hun inkoop van goederen en diensten. Deze eisen variëren van effecten die de producten en diensten hebben op het milieu tot aan arbeidsomstandigheden in de fabrieken waar de producten worden gemaakt.

Voor leveranciers en potentiële leveranciers is dit een interessant gegeven. Het betekent een omslag naar duurzamere producten en diensten. Of een grote kans voor organisaties die al duurzaam zijn. Daarnaast moeten lokale overheden hier ook mee aan de slag. Zij moeten met plannen komen hoe ze dit gaan organiseren. Waar stuur je op en op welke wijze selecteer je leveranciers?

Strategieën om de doelen te behalen

Maatregelen om klimaatverandering tegen te gaan worden vaak onderverdeeld in twee categorieën: maatregelen die klimaatverandering verminderen (*climate change mitigation*) of maatregelen gericht op aanpassing (*climate change adaptation*).

Climate change mitigation

Bij de eerste categorie, klimaatverandering verminderen, gaat het om acties die gericht zijn op het permanent reduceren of voorkomen van CO₂-emissies en de risico's en gevaren van klimaatverandering die daaraan kleven. Het kan daarbij bijvoorbeeld gaan om het gebruik van nieuwe technologieën en duurzame energie, het efficiënter maken van bestaande technieken of het beïnvloeden van gedrag.

Climate change adaptation

Bij de tweede categorie, aanpassing, gaat het erom dat wanneer klimaatverandering er eenmaal is leefomgevingen en (menselijke) systemen zo goed mogelijk worden aangepast om ermee te leren leven en de schade door de klimaatverandering te beperken.

Bij de uitvoering van het akkoord kan Nederland gebruikmaken van verschillende scenario's die de afgelopen jaren door internationale denktanks en milieuorganisaties, zoals Greenpeace, zijn ontwikkeld en gepubliceerd. Een internationaal voorbeeld is de *IEA bridging strategy*.

Bridging strategy van de IEA

Het International Energy Agency (IEA), is een autonoom agentschap dat zorgt voor betrouwbare, betaalbare en schone energie voor de 29 landen die erbij zijn aangesloten)

Volgens het IEA kan de *bridging strategy* leiden tot een piek in energie-gerelateerde emissies rond 2020 en op de lange termijn tot het 'decarboniseren', ofwel volledige CO₂-neutraliteit van de energiesector. Dit kan gerealiseerd worden met beleidsmaatregelen en technologieën die al bestaan of bewezen zijn. Het scenario

omvat een aantal maatregelen waarmee de landen die in Parijs al een actieplan hebben ingeleverd nog een stap verder kunnen gaan.

Onderstaand een aantal mogelijkheden kort geschetst.

- Het verhogen van de efficiëntie van energieverbruik in de industrie, van gebouwen en in de transportsector.
- Het afbouwen van het gebruik van de minst efficiënte kolencentrales. Ook mogen er geen nieuwe kolencentrales meer worden gebouwd.
- Het verhogen van de investeringen in technologieën waarmee duurzame energie kan worden opgewekt van 270 naar 400 miljard dollar.
- Het geleidelijk aan afschaffen van subsidies op fossiele brandstoffen voor eindgebruikers tot 2030 (volgens de IEA waren de subsidies op de consumptie van fossiele brandstoffen 493 miljard dollar in 2014 – vier keer meer dan de wereldwijde subsidies op hernieuwbare energie).
- Het verminderen van methaanemissies bij de productie van olie en gas.

Met deze maatregelen is de verwachting dat het verbruik van kolen voor 2020 piekt en daarna afneemt, terwijl het gebruik van olie stijgt tot 2020 en daarna gelijk blijft. Hierdoor zullen volgens berekeningen van de IEA de aan energieproductie gerelateerde emissies afnemen met 40% tot 2030. Opmerkelijk is dat ook Shell verwacht dat de piek qua olieconsumptie binnen 5 jaar bereikt wordt.

“Hoewel het bridge scenario een goed startpunt biedt om op korte termijn in actie te komen, zal er in de toekomst wel meer moeten gebeuren.”

Hoewel het *bridge scenario* een goed startpunt biedt om op korte termijn in actie te komen, zal er in de toekomst wel meer moeten gebeuren. De IEA stelt daarom voor om na 2025 de doelstellingen verder aan te scherpen. Het om de vijf jaar publiceren van voortgangsrapporten, zoals afgesproken op de COP21, biedt hiervoor een goede basis.

In een nieuwe studie uit 2016, de eerste wetenschappelijke analyse na het akkoord in Parijs, wordt de conclusie van bovenvermeld rapport bevestigd. De optelsom van alle klimaatplannen die de landen hebben ingediend is niet voldoende om de klimaatdoelstellingen te halen. Als de huidige *Intended Nationally Determined Contributions (INDCs)* volledig worden uitgevoerd, zal de gemiddelde wereldwijde temperatuurstijging in 2100 uitkomen op 2,6 tot 3,1 °C, ten opzichte van de pre-industriële tijd. Om de temperatuurstijging toch nog te beperken in 2100 tot de in Parijs afgesproken 2 of zelfs 1,5 °C zouden er meteen na 2030 (de afloop van deze landenplannen) drastische maatregelen nodig zijn, met jaarlijkse mondiale reducties van 3-4%. Volgens de opstellers van de studie is er meer kans van slagen om beneden de 2 °C te blijven als al vóór 2030 wordt begonnen met maatregelen die verder gaan dan de landen tot nu toe hebben aangekondigd.

Hoe benut je deze ontwikkelingen voor jouw organisatie?

Vroeg starten met het verduurzamen van jouw organisatie levert veel op. Dat er veel gaat veranderen de komende jaren is wel zeker. Er zijn veel ontwikkelingen op het gebied van regelgeving, techniek en maatschappij waardoor verduurzaming steeds meer een must wordt.

Buiten het feit dat je voldoet aan wet- en regelgeving zijn er nog meer voordelen. Ten eerste levert duurzaamheid kostenbesparingen op. Technieken worden steeds beter, duurzame productie goedkoper en we weten dat fossiele brandstoffen de komende jaren alleen maar duurder gaan worden door schaarste. Er zijn inmiddels ook voldoende stappen die gezet kunnen worden om energieverbruik terug te dringen. Daarnaast wordt de terugverdientijd van veel duurzame maatregelen steeds korter. Als mooi voorbeeld kunnen we kijken naar zonnepanelen. Een aantal jaar geleden was de terugverdientijd van zonnepanelen nog 10-12 jaar. Nu is dat gehalveerd.

Ten tweede bieden de nationale en internationale afspraken kansen om concurrentievoordeel te halen, door sneller dan de concurrent duurzame(re) producten of diensten te bieden. Dit geldt niet alleen voor bedrijven, maar zeker ook voor gemeentes, die een aantrekkelijke vestigingsplaats willen zijn voor burgers en bedrijven.

Nu starten geeft je meer tijd om jouw organisatie toekomstbestendig te maken. Meer tijd geeft je de mogelijkheid om bewustere keuzes te maken op het gebied van verduurzaming. Dus start vandaag nog!

Hoe begin je?

Zoals hierboven beschreven, gaat er een hoop veranderen de komende jaren. De grote vraag is, waar start je als organisatie? Of als je al gestart bent, hoe pak je dit verder op en doe je momenteel al wel voldoende?

Lemonfield kan hierbij helpen. Binnen alle disciplines van een organisatie kan duurzaamheid toegepast worden. Van inkoop of mobiliteit tot goede doelen en personeel. De meest gebruikte classificatie is het 'triple bottom line'-principe. Dit bestaat uit People, Planet en Profit (3P). Met dit principe in gedachte heeft Lemonfield een aantal modules ontwikkeld die geïmplementeerd kunnen worden binnen organisaties. Iedere module kan afzonderlijk gestart worden, waardoor een organisatie op zijn eigen tempo kan verduurzamen.

Daarnaast heeft Lemonfield een netwerk van professionals om zich heen verzameld die meedenken en meekijken bij iedere stap in het proces. Zodat bij iedere stap in het proces wordt gekeken naar de opbrengst en de besparing. Zowel financieel als op het vlak van Co2 reductie.

Over Lemonfield

Lemonfield helpt organisaties die stappen willen zetten op het vlak van duurzaamheid. Zowel organisaties die nieuw zijn in de wereld van duurzaamheid als organisaties die verder willen komen.

Zo ontstaan duurzame organisaties die beter presteren. Op het vlak van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen, maar ook voor de organisatie als geheel.

Meer weten?

Neem [contact](#) op met Bas Lamfers via 0614479274 of bas.lamfers@lemonfieldprojects.nl.

Bronnen

- IEA World Energy Outlook, Special Report Energy and Climate Change
- Het wereldklimaatakkoord: Op weg naar een nieuwe wereldeconomie; Willem Vermeend, Jan Willem Timmer
- The New Climate Economy; <http://newclimateeconomy.report/2014/overview/>
- Klimaatakkoord Parijs
- Energierapport – Transitie naar Duurzaam
- EU - Factsheet on the Commission's proposal on binding greenhouse gas emission reductions for Member States (2021-2030)
- Visie 2030 – Urgenda
- Artikel Planbureau voor de leefomgeving.
<http://www.pbl.nl/nieuws/nieuwsberichten/2016/internationale-klimaatplannen-schieten-tekort-voor-klimaatdoel-parijs>
- Tijdschrift Nature: Paris Agreement climate proposals need a boost to keep warming well below 2 °C.
- Voorzetting regeling SDE+ voor hernieuwbare energie:
<https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2016/11/30/voorzetting-regeling-sde-voor-hernieuwbare-energie>
- www.shrinkthatfootprint.com
- <https://thinkprogress.org/no-the-paris-climate-agreement-isnt-binding-here-s-why-that-doesn-t-matter-62827c72bb04#.k9zrcamt7>
- nu.nl <http://www.nu.nl/duurzaam/4361442/kabinet-wil-in-2050-bijna-geen-co2-uitstoot-meer.html>
- Energieagenda, Naar een CO₂-arme energievoorziening Ministerie van Economische
- Artikel uit NRC: De politieke nalatenschap van Henk Kamp: het einde aan het gas-tijdperk. <https://www.nrc.nl/nieuws/2016/12/07/einde-van-het-gas-tijdperk-5684291-a1535389>
- Overheden maken omslag naar duurzame inkoop
<https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2016/12/08/overheden-maken-omslag-naar-duurzame-inkoop>